

Biodiversiteit | Wie aan Terschelling denkt, denkt aan natuur. Toch was het beheer van de gemeente tot voor kort niet ecologisch, maar werden bermen standaard gemaaid. Nu zet het eiland een vooruitstrevende extra stap.

tekst **Kirsten Dorrestijn**
foto's **Reyer Boxem**

Op een polderweggetje op Terschelling steekt een wilde, kruidenrijke berm schril af tegen de gemillimeterde grasmaternaast. Er groeit paarsbloeiende vogelwikkie en klaver. Adviseur Groen en Afvalverwerking van de gemeente Terschelling, Anneke Blokker (43), kroelt met haar handen door de kruidlaag. "Het zoemt hier van de bijen", zegt ze enthousiast. De berm is dit jaar nog niet gemaaid.

Vorig jaar werden alle bermen van polderwegen op Terschelling standaard twee keer per jaar gemaaid, in juli en in september. Andere jaren was deze berm nu al plat geweest.

Blokker, die hiervoor veertien jaar als stadsecoloog bij de gemeente Amsterdam werkte, zag kansen voor het maai-beheer toen ze twee jaar geleden naar het eiland verhuisde. Ze werd aangenomen als Groenadviseur en stelde samen met NLadviseurs een vernieuwend ecologisch beheerplan op voor de gemeente-gronden.

In maart dit jaar werd het nieuwe beheerplan aangenomen door de gemeenteraad. Sindsdien wordt 50 procent van de polderwegen jaarlijks helemaal niet meer gemaaid. Dit jaar worden alleen de Noordoostbermen gedaan, volgend jaar zijn de Zuidwestbermen aan de beurt.

Bij gangbaar ecologisch maaien wordt de vegetatie na de bloei helemaal afgemaaid of gedeeltelijk door middel van zogenoemd sinusmaaien met slingerpaden erdoorheen. Op Terschelling laat men nu de helft van de polderbermen en zoveel mogelijk grondgebied in de dorpen jaarlijks helemaal met rust.

Maaien overslaan zorgt ervoor dat ongewervelden – beestjes zonder wervelkolom, waaronder insecten – hun levenscyclus kunnen voltooien, betoogt Blokker. "In Nederland zorgen we heel goed voor de aai-bare soorten", zegt ze. "Vogels, vlinders en bijen: daar is het ecologisch maai-beheer op gericht. Het is floristisch ingestoken: op de juiste bloemen

creëren voor insecten of op weidevogels."

"Terwijl de minder zichtbare diertjes zoals wormen, pissebedden, loopkevers en springstaarten vooral baat hebben bij een onverstoorde bodem. Door te maaien, ook al is het na het bloeiseizoen en slechts gedeeltelijk, vernietigt je die beestjes."

Ongewervelden ondergaan vaak een gedaanteverwisseling en brengen het grootste gedeelte van hun leven door als pop, larve of nimf in de grond of in de vegetatie. Blokker: "Een sprinkhaan legt eitjes in de grond en hangt vervolgens als nimf aan een grasstengel voordat hij eruitziet zoals wij hem kennen en hij kan springen. Dat soort diertjes zijn het gros van hun leven volstrekt immobiel."

Eitjes en poppen

Ecologische maaimachines hebben vaak een blazer voor de machine hangen. Blokker: "Daarmee worden insecten zoals vlinders en bijen verjaagd als hij eraan komt, maar eitjes, poppen en nimfen kunnen geen kant op. Het is evident dat een jaar niet maaien het beste is voor de biodiversiteit en de biomassa van die dieren."

Het overgrote deel van Terschelling bestaat uit officieel natuurgebied, bossen en duinen, en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Al beslaan de gemeente-gronden slechts

Voor de wormen en sprinkhanen laat Terschelling het gras **lekker lang**

'Mensen waren gewend aan kort en netjes in de openbare ruimte'

'De minder zichtbare diertjes hebben baat bij een onverstoorde bodem'

een fractie van het eiland, toch denkt Blokker dat ze van groot belang kunnen zijn voor de biodiversiteit. "Een kruidlaag zoals dit is vooral te vinden op gemeentegronden, en juist in zo'n kruidlaag wemelt het van de ongewervelden."

Deze groep beslaat ruim 90 procent van het dierenrijk en vormt voedsel voor veel gewervelden. Blokker: "Het is de fundering van het ecosysteem." Blokker denkt zelfs dat het geelsprietdikkopje op Terschelling uitgestorven is geraakt vanwege het overmatige maaien.

Op de Hoofdweg over het eiland wijst Blokker vanaf de fiets naar links en naar rechts, naar het boerenland. "Zie je hoeveel er al gemaaid is?" Naast ons strekken gemillimeterde graslanden zich uit tot de horizon. "Allemaal bijartlakens", roept ze tegen de wind in. "Vooral Engels raai-gras waarin maar weinig leven te vinden is."

De bermen vormen volgens Blokker dan ook de 'ecologische dooradering' van het eiland. "Dieren zoals egels en insecten gebruiken ze om zich over het eiland te verspreiden. Ook weidevogels zoals tureluurs vluchten de berm in zodra een boer zijn land gaat maaien."

In de Terschellinger dorpen worden groenvakken waar mogelijk slechts voor de helft gemaaid. Speelveldjes, randen langs fietspaden en bermen bij kruispunten waar het

Op Terschelling is het streven van adviseur Groen Anneke Blokker (links) om de bermen langs wegen en bij woonwijken een heel jaar niet te maaien.

zicht goed moet zijn, worden wel kortgehouden.

Aan de rand van Terschelling-West, net buiten de haven, zet Blokker haar fiets stil bij een brede groenstrook naast het fietspad. Ook dit werd tot vorig jaar nog kortgehouden. Nu groeit er duizendblad, smalle weegbree en paardenbloem tussen de grashalmen: planten die allemaal spontaan op zijn gekomen. We zien hoe koutjes diertjes uit de grond pikken. "Waarom zou je hier in hemelsnaam maaien?", vraagt Blokker zich hardop af. "Laat het lekker groeien."

Zo heet als asfalt

Dan stellig: "Wist je dat de bodem bij kortgemaaid gras in de zomer net zo heet wordt als asfalt? Met gemak veertig graden. Bodemdiertjes kunnen daar helemaal niet tegen en worden er zelfs onvruchtbaar van."

Blokker kwam op het idee om het maaien jaatlijks over te slaan, door het boek *Openbaar groen, verantwoord ecologisch beheer* van Peter Bulsing. Hij benadrukt dat elke maaibeurt de cyclus van diertjes doorbreekt. Blokker: "Iedereen is inmiddels bekend met de insectencrisis, maar de ongewerveldencrisis is nog nauwelijks bekend. Ook voor mij was het nieuw."

In het dorp Terschelling-West wijst Blokker naar een hoek van een kruising, een donkere plek onder de

Wat is een beheerplan?

NLadviseurs stelt beheerplannen op voor overheden zoals gemeentes. Sietske Kuperus van NLadviseurs schreef het plan voor de Gemeente Terschelling. "Bij onze projecten zoeken we altijd naar meer biodiversiteit, we juichen het toe dat Terschelling daar zo mee aan de slag is gegaan. Sinds de eikenprocessierups weten we hoe belangrijk biodiversiteit in bermen is: **het brengt balans in de natuur en houdt plagen onder controle.** Waar functie voorrang heeft, wordt wel gemaaid, bijvoorbeeld een rand langs fietspaden, maar **er zijn zoveel plekken waar nooit iemand komt**, waar het niet nodig is om te maaien."

Nu groeit er duizendblad, smalle weegbree en paardenbloem tussen de grashalmen

bomen, "Brandnetel laten we op sommige plekken ook staan", zegt ze trots. "Dat is een heel belangrijke plant voor vlinders zoals de dagpauwoog en de kleine vos." Bladeren in de heestervakken en in boomspiegels (de ruimte rondom bomen) blijven ook gewoon liggen. "Daar overwinteren allerlei beestjes zoals pissebedden en kevers – voedsel voor egels en vogels."

Het politiebureau heeft een eigen maaieregime rondom het gebouw: het gemillimeterde veldje ziet bruin van het dorre gras. Het verschil met de gemeentegronden is hier goed te zien.

Bij een nieuwbouwwijk aan de rand van het dorp tegen de duinen aan, staat in de groenvakken hoog, uitgebloeid gras rondom de bomen.

De helft van de groenvakken is gemaaid. Als we erdoorheen lopen, stuiten we op een sprinkhaan en een wants. Als het aan Blokker had gelegen, had ze nog minder gemaaid. "Maar je moet zorgen voor draagvlak onder de bewoners."

Wethouder Bert Wassink: "Ik vind het zelf mooi om te zien, dat hoge gras met bloemen ertussen. Maar veel mensen van mijn leeftijd, 65-plus, zijn gewend dat het stevast wordt kortgemaaid. Dat doen wij nu niet meer." Bij de gemeente kwamen behalve complimenten ook klachten binnen van mensen die het een rommeltje vinden. Blokker: "Mensen waren gewend aan kort en netjes in de openbare ruimte. Maar wat ik me afvraag: is dood en verderf zaaien wel zo netjes?"

Groenbeheer | interview Peter Bulsing heeft een hartenkreet voor beheerders van openbaar groen. Als je per se wilt maaien, beperk je dan tot 50 procent van het terrein. 'Elk stukje groen behoort tot de natuur. En we kunnen dit morgen invoeren.'

'Structureel en bewust maaien is eigenlijk **ecocide**'

tekst **Onno Havermans**

De mens maait. Vraag Peter Bulsing niet waarom, want het maakt hem boos. "Maaien is iets dwangmatig", zegt de gepensioneerde ambtenaar natuur- en milieueducatie van de gemeente Haarlem. In zijn werkzaam leven is het hem niet gelukt om het groenbeheer vriendelijker te maken voor insecten en andere ongewervelden. Met een nieuw boek probeert hij dat alsnog.

Openbaar groen, verantwoord ecologisch beheer is de titel van ruim 150 pagina's. Maar de strekking van het boekje laat zich in één korte zin samenvatten: maai maar de helft. "De kruidlaag is rijk aan ongewervelden. Maai je die helemaal weg dan vaag je in één klap een hele biotoop weg", legt Bulsing uit. "Daarmee breng je ernstige schade toe aan de onderste laag van de voedselpiramide."

Bulsing stond al twee keer eerder in Trouw. De krant omschreef hem als insectenman. In zijn vorige boek *Naar een natuurrijke tuin* (2023) pleitte hij voor een bewustere manier van tuinieren, met oog voor de vele haast onzichtbare organismen. Nu doet hij min of meer hetzelfde, maar dan voor beheerders van groenstroken, bermen en watergangen.

"Als je alle voedselketens op aarde gaat herleiden tot de bron kom je

uit bij de flora en de ongewervelden. Alle bouwstoffen zitten in de grond en omdat wij geen bordje aarde willen eten, hebben we die basis van planten en insecten, spinnen, wormen, weekdieren en schimmels nodig om zelf te kunnen leven. Die basis moet heel breed zijn, en elke laag daarboven kleiner, vandaar de piramide."

In Nederland leven meer dan 27.000 ongewervelde en maar 413 gewervelde soorten. "Die ongewervelden zijn het voedsel voor soorten hogerop, zoals vogels en kleine zoogdieren, ze bestuiven zaadplanten, ze zuiveren water, en ze ruimen op: ook dood materiaal wordt gegeten en afgebroken."

Van de vier vegetatielagen (moslaag, kruidlaag, heesterlaag en boomlaag) is vooral de kruidlaag rijk aan ongewervelden, vooral insecten. En die hebben altijd last van maaimachines, vertelt Bulsing. "Elk stadium in de lange fase van ei tot imago, het volwassen insect, is van belang. Insecten doen niet aan elke mei een ei, zoals vogels. De voortplantingstijden zijn soortafhankelijk en liggen verspreid door het jaar, waardoor er in de kruidlaag altijd eitjes, nimfen, larven en poppen leven. Die zijn niet of nauwelijks mobiel, die mol je tijdens het maaien. En ongewervelden sterven nadat ze eitjes hebben gelegd, die kunnen niet aan een tweede leg beginnen of het volgende jaar een nieuw nest, dus je molt hele generaties."

Voedselpiramide

Insecten hebben het al zwaar door vermeting, verzuring en verdroging van de natuur, en door het gebruik van pesticiden in de landbouw. "Dat zijn allemaal oorzaken van de dramatische terugval van insecten en andere ongewervelden. Maar ook het maaibeleid zorgt daarvoor."

"De internationale unie voor natuurbehoud IUCN spreekt van ecocide als men moedwillige handelingen verricht met de wetenschap dat er een aanzienlijke kans bestaat dat ernstige en langdurige schade aan het milieu wordt toegebracht. Structureel en bewust maaien van de kruidlaag is dus ecocide. We beseffen

'Insecten zijn niet of nauwelijks mobiel, die mol je tijdens het maaien'

'Maai je de kruidlaag weg, dan vaag je in één klap een hele biotoop weg'

r
c:je
e

Maaisel is een grafheuvel voor ongewervelden

insectenman Peter Bulsing

Van linksboven met de klok mee: de larve van een groene gaasvlieg, de larve van een snorzweefvlieg, de larve van een zevenstippelig lieveheersbeestje, netelringpootninfen, pop van een atalanta, rups van een atalanta.

FOTO'S PETER BULSING

niet welke waarde de ongewervelden ook voor ons voortbestaan hebben. Het is ook onze voedselpiramide, we zijn ons eigen bestaan bewust aan het vernielen, alleen voor economisch gewin en omdat het er strak en opgeruimd uit moet zien."

Bulsing wil doordringen tot de mensen die verantwoordelijk zijn voor het groenbeheer, zegt hij. Bestuurders van provincie, gemeentes en waterschappen. Maar ook de uitvoerders bij ambtelijke diensten en hoveniersbedrijven die ze inhuren.

"Ze denken te floristisch, houden alleen rekening met drachtplanten. Met hun bloemen leveren die stuifmeel en nectar, dat is belangrijk voor insecten, maar niet genoeg. Je moet ook zorgen voor voldoende waardplanten, de planten waarvan het overgrote deel van de ongewervelden leeft. Als ze al een maaibeurt overleven, zijn die waardplanten weg."

Grote klappen

Daarnaast zorgt de kruidlaag voor een microklimaat waarin de ongewervelden goed gedijen, vertelt Bulsing. "De begroeiing zorgt daar voor een lagere temperatuur en een hogere luchtvochtigheid dan de omgeving heeft. Als je die wegmaait, breng je ook het bodemleven grote klappen toe want je laat de zon doordringen tot de aarde die dan sneller opwarmt. En de ongewervelden missen beschutting."

Daar kunnen alle mooie natuurinclusieve maatregelen niet tegenop, stelt Bulsing. "Muurkastjes, groene gevels en daken, inheemse planten en vijvers zijn goed voor allerlei soorten, maar we zijn de dieren met een kleien actieradius aan het verliezen door alles te blijven maaien.

"En ze komen ook niet terug, want zonder een ongemaaid stuk kan nieuw leven uit de omgeving een gebied niet koloniseren. Vandaar mijn advies om niet meer dan 50 procent te maaien en te zorgen dat de gemaaide delen overbrugbaar zijn voor de ongewervelden die in de ongemaaide delen leven."

De Amerikaanse bioloog Edward Osborne Wilson heeft hem op dit

idee gebracht, vertelt Bulsing. Wilson beschreef meer dan vierhonderd soorten mieren, legde de basis voor de sociobiologie (gericht op de evolutionaire oorsprong van sociaal gedrag) en was een groot pleitbezorger van natuurbescherming. "Hij zei: wil je 80 procent van de biodiversiteit en biomassa beschermen, dan moet je 50 procent van het leefgebied ongemoeid laten."

Biomassa is alle organismen binnen een biotoop, doceert Bulsing. Biodiversiteit is alle soorten in zo'n gebied. "We zijn nu de biomassa aan het vernietigen, en dat gaat inmiddels ten koste van de biodiversiteit."

Zo'n 12 procent van het Nederlandse grondoppervlak is natuur. "We zijn de natuur op een hele hoop grond aan het vernielen. Ander bermbeheer, ook door Rijkswaterstaat langs de oevers van de rivieren, kan het natuurareaal flink vergroten. Alleen door dingen te laten en zonder extra middelen. We hebben het pesticidenprobleem niet zomaar opgelost, het mestprobleem, de stikstofcrisis en de waterverontreiniging ook niet. Maar het maaibeheer is te veranderen. Laten we hiermee beginnen. Het kost niks."

Maai het ene jaar 50 procent en het ongemaaide deel het jaar daarop, zegt Bulsing. Soms laten groenbeheerders maaisel liggen. Goed bedoeld, maar het heeft geen enkel nut, zegt Bulsing. "Nimfen, larven, poppen en eieren zijn nauwelijks of niet mobiel en de waardplanten zijn weggemaaid. Verzameld maaisel is een grafheuvel. Ook in de winter miegelt het van de ongewervelden. Geef ze een kans te overleven."

"We kunnen dit morgen invoeren. Elk stukje groen behoort tot de natuur. We moeten deze aardkloot leefbaar doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. De aarde zelf overleeft wel, maar de mensheid sterft uit als wij niets doen aan het herstel van de biomassa. Wil je daaraan meewerken door te knoeien aan de bestaansbasis van alle organismen?"

Peter Bulsing, **Openbaar Groen, verantwoord ecologisch beheer**, KNNV Uitgeverij, € 29,95

ONKRUID Peter Bulsing uit Haarlem is een insectenman. Hij kan geen struweeltje voorbij lopen, zonder te speuren naar geleedpotigen. Hij heeft een missie: gemeenten moeten hun groenbeheer afstemmen op insecten.

tekst **Joop Bouma** foto's **Peter Bulsing**

Loflied op de brandnetel

Peter Bulsing heeft stilletjes een berm geadopteerd, langs de Zuiderzeelaan in Haarlem. Het gaat maar om een paar honderd meter gemeentelijk groen. Twee jaar lang inmiddels houdt hij de ontwikkeling van het bermen in de gaten. Hij moet er toch langs om de hond uit te laten. De Haarlemmer speurt in de berm vooral naar insecten. Hij ziet wat anderen niet zien. "Het is mijn afwijking, hè? Als je je ogen gebruikt, kun je heel veel dieren zien, ook in je eigen tuin, als je die tenminste niet hebt dichtgetegeld."

Hij heeft het insectenleven achteruit zien hollen. Laatst zei een voorbijganger tegen hem, wijzend naar 'zijn' berm: 'Nou, de gemeente mag die brandnetels weleens weghalen, al dat onkruid!' Dan krimpt Peter Bulsing ineem. Alleen al dat woord, onkruid. "Ik heb er zo'n hekel aan. Onkruid bestaat niet. De brandnetel is een waanzinnig belangrijke waardplant, tientallen insecten zijn ervan afhankelijk." (Een waardplant is een plant waarvan insecten of hun larven en nimfen eten.)

Maar ze worden veelvuldig gemaaid, de brandnetels en al het andere onkruid, want vaak dicteert 'de beeldkwaliteit' het groenbeleid. Onkruid staat onverzorgd. Daar klagen burgers over. Dus moet het weg. Daar ligt de pijn bij Bulsing. Hij pleit voor een drastische ommekeer in het gemeentelijke groenbeheer: de levenscyclus van insecten moet voortaan leidend zijn bij het onderhoud van bermen, groenstroken, veldjes en parken. Zoals het nu gaat bij de meeste gemeenten wordt de soortenrijkdom almaar meer aangetast.

"Lokale overheden zouden zich er veel meer van bewust moeten zijn dat zij een erg belangrijke taak hebben in het behoud van de biodiversiteit. Maar er is nog zoveel onwetendheid." Met een paar stadgenoten maakte Bulsing zich eerder al druk voor een bewuster groenbeleid in Haarlem. Door hem en zijn medestrijders komt er weer een ecooloog in dienst bij de gemeente. Maar het is niet genoeg. Het roer in het gemeentelijke en provinciale groenbeheer moet radicaal om.

Maaien met het verstand op nul

Het huidige lokale beleid is vooral gericht op drachtplanten, zegt Bulsing, vaak ook nog uitheemse. (Een drachtplant is een plant die via nectar en pollen voedsel levert aan insecten.) "Maar daarmee red je het insectenleven niet. Je moet het omdraaien. Het samsenspel

tussen geleedpotigen en planten en bloemen is zo specialistisch, daar moet je je groenonderhoud op aanpassen." Dat is volgens hem juist nu nodig, want stedelijke gebieden worden voor insecten steeds belangrijker, omdat in buitengebieden almaar minder voedsel beschikbaar is.

Door het huidige maaibeeld worden de voortplantingskansen van insecten ernstig aangetast, stelt hij. "Gemeenten maaien nu vaak gefaseerd. Dat heet ecologisch beheer, maar daarbij speelt de levenscyclus van insecten geen rol. In feite is dat gefaseerd maaien extreem schadelijk. De cyclus van een insect is doorgaans twaalf maanden, maar de stadia lopen niet voor alle soorten gelijk op. Kijk, een koolmeesje dat zijn nest kwijtraakt, krijgt volgend voorjaar een nieuwe kans. Insecten krijgen die niet: door het maaibeeld worden hele generaties gemold. Gemeenten moeten

'Een koolmeesje dat zijn nest kwijtraakt, krijgt volgend voorjaar een nieuwe kans. Insecten krijgen die niet.'

zich bij het beheer op de ontwikkelingsstadia van insecten gaan richten. Dan pas draag je bij aan behoud en verbetering. Dat betekent gefaseerd om het jaar maaien met een overlap van een jaar.

"Vergelijk het met een halfsteensverband bij metselwerk. Stukjes wel maaien en verderop stukjes ongemoeid laten. Dan geef je insecten een kans om hun levenscyclus te voltooien en zich te handhaven. Nu is het vaak maaien met het verstand op nul. Er wordt veel te weinig gedacht aan de dieren die van het openbaar groen afhankelijk zijn. Insecten krijgen nu klap op klap. Hele generaties worden vernield door het rigide beheer en een gebrek aan een ecologisch waardevolle infrastructuur van kruiden en inheemse vaste planten en heesters."

Bulsing heeft van zijn 'eigen' stukje openbaar plantsoen aan de Haarlemse Zuiderzeelaan twee voorbeelden paraat. De brandnetels werden er gemaaid, juist op het moment dat een wants, de netelringpoot, in de fase van

voortplanting zat. Dit diertje is voor zijn voortbestaan afhankelijk van de brandnetel. Ook de schermbloemen in de berm werden gemaaid - onkruid. Maar dat gebeurde juist op het moment dat het 'soldaatje', de kleine rode weekschildkever, op die planten in grote aantallen aan het paren was.

Soortenrijkdom

Bulsing (67) werkte bijna twintig jaar in Haarlem in de natuur- en milieueducatie. Hij is een verdienstelijk natuurfotograaf. Vorig jaar publiceerde hij zijn boek over bewuster tuinieren, 'De (be)leefbare tuin'. In het boek staan veel foto's van de insecten die Bulsing tegenkwam in zijn eigen tuin en in de berm van de Zuiderzeelaan. De prachtigste diertjes, die vaak alleen met een geoevend oog worden gezien.

De soortenrijkdom in de insectenwereld is enorm: er zijn ongeveer 5000 soorten libellen, 20.000 soorten sprinkhanen, 170.000 vlinde, 82.000 wantsen, 120.000 vliegen en 110.000 soorten bijen- en wespsoorten. De kevers zijn verdeeld over 350.000 soorten. "Die grote aantallen zijn er niet voor niets. Insecten staan aan de basis van alle voedselketens", aldus Bulsing. "Door de aantallen is de enorme achteruitgang veel mensen niet opgevallen.

"Je moet ze beschermen, wil je de variatie in de flora en de hogere diersoorten behouden en zo ook ons bestaan. We zien het om ons heen gebeuren, de huismus heeft het nog steeds moeilijk, de spreuwen zijn aan het verdwijnen, de gierzwaluw, de heggemus, de roodborst en ook de vleurmuizen en egels komen steeds meer in de verdrukking. Daar blijft het niet bij. Alle dieren in het stedelijk gebied die direct en indirect afhankelijk zijn van insecten gaan hun voedsel missen en zullen verdwijnen. Denk ook aan vleurmuizen, egels, padden, kikkers, salamanders, vissen."

Het irriteert hem dat Nederland zich vooral druk maakt over de zeespiegelstijging. "Alle acties zijn gericht op het houden van droge voeten. Dat is belangrijk, maar we vergeten waarom we droge voeten willen houden. Als straks de CO₂ weer op een aanvaardbaar niveau is, blijkt dat we de insecten zijn vergeten. We moeten juist aan de basis beginnen. Vogelaars kijken alleen omhoog, liefhebbers van paddestoelen kijken naar beneden, maar kijk ook eens om je heen en verdiep je in alle verbanden die er in de natuur bestaan. Insecten zijn de basis voor alle leven. Wij zijn steeds bezig de onderste laag van de natuur aan ons wensbeeld aan te passen. Vrijwel alle geleedpotigen hebben daar last van."

VLINDERSTICHTING: GROENBEHEER SLUITPOST

Veel gemeenten willen best de biodiversiteit van groenstroken verbeteren, maar het **groenbeheer** is vaak de kop van jut bij bezuinigingen, zegt Anthonie Stip, ecooloog bij de Vlinderstichting. "Als gemeenten in de knel komen door hoge zorgkosten dan is groen het eerste potje waaruit wordt bezuinigd."

Ook Stip merkt op dat door het intensieve gebruik van de grond in Nederland de bermen en de groenstroken steeds belangrijker worden voor vlinders, bijen, insecten en dus voor **biodiversiteit**. De Vlinderstichting heeft afgelopen zomer een keurmerk opgezet voor ecologisch bermbeheer. Kleurkeur. Stip geeft cursussen aan gemeentelijke groenbeheerders die aan de eisen van het keurmerk willen voldoen.

"Gemeenten worstelen met dit onderwerp. Ze zien dat het beheer beter moet. Maar het is moeilijk om te veranderen. Ook al omdat burgers vaak vragen om **aan-gehart** groen." Door bij de aanbesteding van groenbeheer ecologie en biodiversiteit als dwingende voorwaarden op te nemen, kan de kwaliteit flink worden verbeterd, aldus de Vlinderstichting. Nu is bij aanbestedingen nog vooral de prijs leidend. Dat is een achterhaalde aanpak, vindt Stip.

Bert van Lubek, voorzitter van de Vereniging Gemeentelijke Groenvoorzieningen in Groningen, Friesland en Drenthe, bevestigt dat de **financiering van ecologisch groenbeheer** vaak moeizaam is. "Er gebeurt wel van alles in het noorden, met bloemrijke bermen en zo. Biodiversiteit is een speerpunt, absoluut. Doordat het onderwerp steeds breder in de samenleving gaat spelen, hopen wij dat er meer middelen beschikbaar komen. Het gaat langzaam, maar gemeenten willen graag veranderen."